



H.C. Hansens nytårstale

Taler

H.C. Hansen
Statsminister

Dato

1. januar 1957

Sted

Radiotransmitteret

På årets første dag ønsker jeg lytterne et glædeligt nytår. Jeg sender denne hilsen til de danske hjem: at de må trives vel til lykke og gavn for sig selv og dermed for vort land – jeg sender den til hver enkelt lytter, ung og gammel, med det håb, at De må evne at gå året i møde ikke i mismod og frygt, men fyldt af taknemmelighed over, at vi er borgere i et frit land. Den sidste tids begivenheder har rystet os alle. Men ud af frygt gror ingen frugtbar fremtid. Frihedens pris er bestandig årvågenhed. Jeg vender mig ganske særligt til de unge med disse ord. I, der endnu ikke er mere end et par og tyve år, har næppe som vi andre den bitre erindring om den tid, da vort eget land ikke var frit. Til gengæld har Ungarns skæbne gjort frihedens begreb levende for os, så det ikke hurtigt kan glemmes – den frihed, der, som Nordahl Grieg sagde det, er uundværlig som menneskets åndedræt. Ungarns lod kalder til eftertanke og til aktivt politisk medarbejde for vort demokratiske samfunds idéer, [sic.]

Vi har iblandt os tusind ungarere, skyllet op på vore kyster af en ond skæbne. Også til dem er mit nytårsønske rettet. Måtte der ud af deres ulykke vokse et dog i nogen måde glædeligt nytår også for dem.

Det er gammel skik, at den til enhver tid siddende statsminister ved denne nytårsudsendelse giver et – om end nok så summarisk – udsyn over den almindelige politiske situation, den udenrigske såvel som den indenrigske. Denne skik vil jeg ikke bryde.

Men alligevel bliver det jo nok på lidt mindre traditionel vis, end vanligt er. Vi føler i år så stærkt de menneskelige problemer bag den hele politiske udvikling her og ude.

Jeg sagde i min nytårstale i fjor, at de store forventninger, som mange havde knyttet til de internationale konferencer, der fandt sted i 1955, ikke var blevet

opfyldt, men at en bevægelse var i gang, som vi måtte støtte længst muligt. Selvom udenrigsministerkonferencen i Genève ingen reelle resultater havde givet, mente jeg, man handlede forkert ved at afskrive fremtidige forståelsesmuligheder. Det så da også på mange måder ud, som om disse muligheder langt ind i det nu forløbne år i stigende grad åbnede sig. Man kunne med rette tale om en ændret international atmosfære, som fik spinkle håb til at fæstne sig selv i skeptiske sind.

Des hårdere virkede derfor den bratte vending i forholdet mellem Øst og Vest, som fandt sted omkring begivenhederne i Ungarn og – på en helt anden måde – Egypten. Det er ikke her stedet til at gå i enkeltheder. Vi kender dem alt for vel. Danmark har ved enhver lejlighed uden forbehold støttet De Forenede Nationers princip: At uoverensstemmelser mellem landene må løses ad forhandlingens vej. Det er inden for De Forenede Nationers ramme, vi er medlemmer af Atlantpagten, som vi for nu syv år siden tilsluttede os ud fra en nøgtern erkendelse af, at som verden nu engang er, må magt stå bag ret, ikke for magtens, men for rettens skyld, Udviklingen har noksom bevist, at den udenrigspolitiske linje, som blev lagt i 1949, var rigtig. Men vor dobbeltforpligtelse som medlemmer både af De Forenede Nationer og af Atlantpagten pålægger os at være objektive og saglige i vurderingen af de storpolitiske problemer. Sammenholdet mellem Atlantpagtlandene er et frit sammenhold, og det har vist sig, at det kan styrkes også gennem brydninger og modsætningsforhold.

Ved dette årsskifte er der ikke så meget at glædes over internationalt; hvad rummer ikke Mellemosten af uafklarede og truende problemer. Men lad os ikke overse de lyspunkter, som kan skimtes. Den indiske premierminister Nehru har aflagt besøg i USA, og de åbenhjertige samtaler mellem ham og præsident Eisenhower har – sagde Nehru – banet vej for bedre gensidig forståelse. FN har midt i den skæbnsvangre internationale udvikling manifesteret sig, fået ligesom ny myndighed. At den kommunistiske østblok ikke har rettet sig efter FN's vedtagelser på samme måde som England og Frankrig, ved vi men FN er i stigende grad blevet verdensopinionens centrum, og det er ikke organisationens skam, om dens beslutninger siddes overhørig. De vestlige landes samarbejde i NATO blev styrket på ny ved det sidste møde i Paris.

Vi har set så meget blive slået i stykker i dette efterår. Vi, som selv har oplevet en besættelses utålelige byrde, følte stærkere end mange andre måske med det

ungarske folk. Men vi har alligevel ikke ret til blot at lade os overvælde af pessimisme. Trods mørke udsigter må vi ikke tabe idealerne af syne eller glemme det endelige mål for menneskenes tilværelse i verden, forståelsen mellem folkene. Det er ingen kunst at holde de internationale modsætninger i live. Det er en langt større opgave, ja, en tålmodighedsprøve, at bringe folkene på talefod på ny.

Vi lever i et tidehvert, som vel engang målt med historiens alen vil kunne tåle sammenligning med de helt store omvæltninger i menneskehedens historie. Også de små stater må fremelske det, Churchill engang kaldte det nødvendigeste af alt i den tid, vi gennemlever: en helt ny forholdssans i det internationale samarbejde. I dansk presse og dansk folkeoplysning må vi sagligt og vidtskuende åbne de verdenspolitiske perspektiver og gøre vort land til et levende led i mellemfolkeligt samarbejde. Vel er vi et lille folk målt i tal og vejet i mønt, men vor kulturarv kan ikke vejes og måles; den er måske til syvende og sidst vort største aktiv. Danske højskoletanker, dansk voksenopdragelse, dansk videnskab må være med til at bygge bro mellem nationerne verden over. Og i samme grad, som vi i de nordiske lande udbygger vort internordiske fællesskab, vil vi vinde i international indflydelse. Derfor har arbejdet i Det Nordiske Råd historisk perspektiv. Det må fortsættes virkelighedsnært og tålmodigt, som det hidtil er sket, og det har fået en helt ny baggrund, efter at tanken om et fælleseuropæisk marked er ved at blive flyttet fra talemådernes blå luft ned til realiteternes verden.

Når jeg som landets statsminister taler på denne dag, retter mine ord sig til alle danske, ikke mindst søens folk, hvor de end i dag viser flaget. Og nævnes skal i min hilsen særligt Færøerne og Grønland, hvis forhold, skabt af geografiske og klimatiske – til dels også historiske faktorer, kræver vor vågne opmærksomhed. Minister Kjærboel er i denne tid for tredje gang i år på Grønland. Jeg selv havde den glæde at besøge Færøerne i efteråret.

Det har været nyttigt og frugtbart for os personligt på stedet at sætte os ind i de problemer, som der gør sig gældende på erhvervslivets, boligbyggeriets som på mange andre områder. Regeringen følger til stadighed med interesse udviklingen i disse fjerne dele af riget og er opmærksom på de særlige problemer, der her frembyder sig. Vi ønsker, at den fremgang, som har kendetegnet de foregående år, må vinde og vare.

En særlig hilsen skal også lyde til den danske mindretalsbefolkning Sydslesvig. Det er en såre vigtig og krævende opgave i grænseområder at skabe en samlivsform, der kan tjene som forbillede for andre nationer. Måtte Danmark og Tyskland i fællesskab kunne gå foran her; det er en fredens gerning.

Jeg føler også trang til at sende en særlig hilsen til vore soldater i FN's styrke i Egypten. Jeg takker dem, fordi de frivilligt tog sig denne fredens opgave på. At Danmark er med blandt de lande, der har opstillet denne styrke, er et levende og anskueligt bevis på den samhørighed, der i vore dage består på godt og ondt mellem alle jordens lande. Vi herhjemme tænker også i denne stund på vore soldater i Egypten og ønsker dem alt godt i det nye år.

Jeg skal ikke gå dybere ind på dansk indenrigspolitik. Men visse ting fra året 1956 bør dog nævnes. Jeg udtalte i min nytårstale i fjor fortrøstning til, at den fornyelse af arbejdsoverenskomsterne, som skulle finde sted i foråret 1956, ville forløbe med vanlig ro og stabilitet. Denne fortrøstning holdt ikke stik.

Forligsforslaget blev forkastet og måtte ophøjes til lov. For mig blev denne sags forløb og dens udgang en bekræftelse på, at frit sammenhold ikke svækkes, men styrkes ved, at uundgåelige interessemodsætninger brydes – disse interessemodsætninger må være, hvor mennesker handler og lever under ansvar. Jeg tror, at det vigtigste er, at vi ikke underkender hinandens motiver. Det gælder i forholdet mellem Socialdemokratiet og fagbevægelsen, som det gælder andre forhold i samfundet.

Året 1956 vil vise omtrentlig valutamæssig balance for Danmark til trods for de ulykkelige begivenheder omkring Suez, der allerede har stillet sine store krav til os. Beskæftigelsen viser i efteråret en lille bedring, og ret meget byggeri er i gang. Siden september har den økonomiske aktivitet på de fleste områder været højere end på tilsvarende tid i 1955. Landbrugseksperten har nok i værdi holdt samme højde som sidste år, mens industrieksporten er 15-20 % større.

Et omtrent enigt folketing har gennemført vor generations største sociale reform, folkepensioneringen, og jeg håber meget, at en skolereform kan blive virkeliggjort i denne folketingsssamling. Når det drejer sig om et i realiteten upolitisk anliggende som folkeskolens rette indretning, der har betydning for alle danske hjem, er det ligetil, at enhver anskuelse prøves; men alle interesserede bør samtidig yde deres medvirken til, at spørgsmålet løses nu.

Danmark står på tærskelen til 1957 med mange og store problemer, og der ligger vigtige opgaver foran os. Det er først og fremmest ungdommens interesser, som må varetages ved en forøgelse af vore industrielle virksomheders antal og deres produktionsevne.

Nye arbejdspladser, større beskæftigelse, bedre uddannelse – det er, hvad de nye store aldersklasser må ønske, og hvad landet af hensyn til den tekniske udvikling behøver. Effektiv udbygning af landets erhvervsliv og udnyttelse af de dermed skabte større muligheder for eksport er forudsætningen for øget velstand i Danmark.

Det kan næppe betvivles, at med den øjeblikkelige situation ude i verden vil Danmark få øgede økonomiske vanskeligheder i den kommende tid. Prisstigninger har allerede gjort sig gældende. Danmarks særlige problem – råvarefattigdommen – er altid for hånden. Vi vil få stærk politisk strid i det nye år på grund af det valg, som i henhold til Grundloven skal finde sted. Men vi bør ikke glemme det, som samler, for det, som kan skille.

Og til slut dette: De menneskelige problemer bag den politiske udvikling trænger sig på mere end nogensinde. Vi står på tærskelen til atomtidsalderen. Den rummer rige perspektiver.

Vældige folkeslag rejser sig med krav om fuld selvstændighed og rimelige levevilkår. Teknisk hjælp til disse lande er bydende nødvendig og må fremmes mest muligt gennem De Forenede Nationer. Her bliver tale om at "give og modtage", ikke blot en ensidig hjælp til, hvad man kalder de underudviklede lande.

Menneske eller maskine. I disse ord rummes atomtidsalderens udfordring. Også på det politiske plan. Derfor er kulturfronten så vigtig i dag. Derfor nødvendigheden af skolestrukturdebat og nye skolelove. Vi må ophjælpe vore biblioteker, vi vil se vort teater, filmen, litteraturen og musiklivet, den skabende kunst og videnskaben blomstre, vi må være vågne over for en stadig ajourføring af radioens og fjernsynets muligheder. Den tekniske udvikling rummer den store fare, at menneskenes sanser sløves. Menneske eller maskine. Det er ikke et alternativ, men en udfordring. Derfor må vi værne vor kulturarv og holde dens rødder friske, så den stadig kan sætte nye skud. Jeg peger i denne sammenhæng

på den forbindelse mellem dansk kultur og dansk kirke, som ingen kan fornægte uanset personlig stillingtagen til religionen.

I 1955 mistede dansk kulturliv Martin A. Hansen. I 1956 er Paul la Cour gået bort. Lad hans navn stå også for de mange unævnte, vi må savne. Han kaldte til eftertanke.

Jeg ønsker alle et glædeligt nytår og opfordrer enhver, ikke mindst de unge, til medarbejde for fred og retfærdighed og til værn for menneskelig frihed.

Kilde

Mellbin, E.F. & Mellbin, F.-M.S. (2011) Nu gælder det Danmark! Statsministrenes nytårstaler (1. udg.) København: Lindhardt og Ringhof Forlag

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

Den kolde Krig 1946-1989, Nytårstale, Socialdemokratiet, Taler om velfærdsstaten

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/h-c-hansens-nytaarstale-1957>